

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 441 din 20.07.2022

Dosar nr.: 11A/2021

Autosesizare nr.: 2994/19.04.2022

Autosesizare

Reclamat:

Obiect: Posibila faptă de discriminare prin lezarea demnității jucătorului prin gestul jucătorului, în data de 17.04.2021, la finele partidei de fotbal din etapa 1 Play-out a Campionatului Național Liga I din România, între AFC CHINDIA TÂRGOVIȘTE și HERMANNSTADT, partidă la care reclamatul s-a aflat în lotul lărgit, din cauza unei accidentări. După fluierul de final al meciului, reclamatul s-a alăturat colegilor săi pentru a-i felicita pentru victoria obținută și pentru a se îndrepta apoi spre autocar. În acea circumstanță, l-a observat pe jucătorul echipei adverse, , moment în care a încercat să imite gestul acestuia în urma altor meciuri, de a se lovi secvențial în piept, cu adresarea întrebării: ” Nu te mai bați acum cu pumnii în piept? Nu ne mai provoci?”.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul procedural ales al petentului

1. Autosesizare

Numele, sediul părții reclamate

2., Clubul de Fotbal CHINDIA TÂRGOVIȘTE, mun. Târgoviște, str. Justiției nr. 3 (75,14 km), cod poștal 130017, jud. Dâmbovița.

3., Clubul de Fotbal HERMANNSTADT SIBIU, mun. Sibiu, Aleea Mihai Eminescu nr. 1 – 3, jud. Sibiu.

II. Procedura de citare

4. Prin adresele nr. 3007/19.04.2021 s-a realizat citarea părților în conformitate cu măsurile dispuse având în vedere contextul evoluției situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, cu solicitarea de a fi transmise completări la petiție, respectiv punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, odată cu exprimarea acordului părților din dosar, în termenul dat.

5. De asemenea, s-a solicitat reclamațiilor depunerea la dosar a declarațiilor simple ale martorilor incidentului petrecut în data de 17.04.2021, cu ocazia desfășurării meciului de fotbal între echipele Hermannstadt Sibiu și Chindia Târgoviște până la data de 07.05.2021.

6. Prin adresa nr. 3008/19.04.2021, în temeiul art. 39 din Procedura internă de

soluționare a petițiilor și sesizărilor, publicată în M.O. nr. 348 din 6 mai 2008, s-a solicitat Federației Române de Fotbal raportul de arbitraj întocmit de arbitrul central, domnul care a arbitrat partida desfășurată în data de 17.04.2021 între echipele Hermannstadt Sibiu și Chindia Târgoviște.

7. Plicul adresat celui de-al doilea reclamat s-a returnat la sediul instituției cu mențiunea destinatar mutat, fapt pentru care citația a fost comunicată prin e-mail la info@fchermannstadt.ro.

8. Prin adresa nr. 2994/17.05.2021 în temeiul art. 39 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor, publicată în M.O. nr. 348 din 6 mai 2008, s-a solicitat Ligii Profesioniste de Fotbal raportul de arbitraj întocmit de arbitrul central, domnul care a arbitrat partida desfășurată în data de 17.04.2021 între echipele Hermannstadt Sibiu și Chindia Târgoviște.

9. Prin adresa nr. 3635/17.05.2021 a fost comunicat primul reclamat apărarea primului reclamat, în vederea formulării de concluzii scrise.

III. Susținerile părților

Susținerile petentului

10. Prin nota de autosesizare înregistrată la C.N.C.D. cu nr. 2994/19.04.2022, în conformitate cu prevederile art. 19, alin. 2 din O.G. nr. 137/2000 republicată, respectiv prevederile art. 13 din Ordinul nr. 144/2008 privind aprobarea Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor, s-a demarat procedura de soluționare din oficiu cu privire la posibile fapte de discriminare pe criteriu de rasă prevăzute de art. 2 alin.(1) și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 (republicată).

11. Concret, elementele de fapt analizate au fost următoarele:

- În data de 17.04.2021, în ziarul "Adevărul" a fost publicat un articol cu privire la un incident petrecut între doi jucători (membri ai echipelor de fotbal) cu ocazia desfășurării unui meci de fotbal între echipele Hermannstadt Sibiu și Chindia Târgoviște. Echipa de fotbal Chindia Târgoviște s-a impus cu scorul de 2-0. La finalul acestui meci, jucătorul echipei Hermannstadt, al doilea reclamat susține că a fost ținta rasismului jucătorului A.P. primul reclamat, acesta din urmă făcând parte din echipa câștigătoare a partidei de fotbal, Chindia Târgoviște.
- publicația "Adevărul" a reținut următoarele, ca declarații ale părților implicate în acest incident:

❖ **a declarat** pentru Telekom Sport "*Fix după meci eram pe teren, îi salutăm pe băieții de la Chindia. A coborât acel băiat și a imitat o gorilă spre mine. Eu sunt de 9 ani în România și e prima dată când mi se întâmplă așa ceva. Sunt foarte trist pentru ce s-a întâmplat. Am luat eu roșu și eu nu pot să înțeleg asta. Eu știu ce înseamnă maimuțoi. Eu nu vreau să fac pe victima. Eu sunt pe teren și pot să am orice reacție dacă asta nu depășește limita. Te poți bucura etc dar eu nu cred că am depășit limita niciodată! Eu nu aveam de ce să îl înjur.. Din contră eu îi salutăm pe băieții de la Chindia, eu îi cunosc pe mulți de acolo. Nu aveam de ce să înjur pe un băiat așa din senin.*

❖ , **în declarația dată** la Digi Sport, susține că nu a avut un comportament rasist. "*Mi se pare normal să am dreptul la replică. La finalul meciului i-am spus un singur lucru lui, când am coborât pe gazon să-mi*

felicît colegii: "Nu te mai bați cu pumnii în piept? Nu ne mai provocî?" În tur, când ne-au bătut, ne-a provocat cu foarte multe gesturi. N-am pronunțat acele cuvinte care se vehiculează. Nu am făcut niciun gest pe timpul meciului. Știu că subiectul rasismului este unul sensibil, am prieteni de culoare și cine mă cunoaște știe că nu accept astfel de lucruri. În momentul în care am trecut pe lângă i-am spus: "Nu te mai bați cu pumnii în piept? Nu ne mai provocî?" Atât! Nu am făcut niciun gest, nu m-am bătut cu pumnii în piept. Nu am intrat în conflict cu el pe teren. Incidentul nu ne face bine, dar nu i-am zis "măimuțoiule" în niciun moment, este exclus. Am fost pe stadion pentru că antrenorul m-a inclus în lotul lărgit, făcusem deja deplasarea la Buzău și n-am putut să joc. În tur au fost niște discuții contradictorii, el ne-a provocat, iar astăzi începuse cu aceleași gesturi. El, în meciul tur, ne provoca cu diverse gesturi. Știu că subiectul rasismului este unul sensibil, dar e cale lungă între ce s-a scris și ce s-a întâmplat. El a început să mă înjure, n-am ripostat și mi-am continuat drumul spre vestiare. După el a luat cartonaș roșu. Nu cred că a fost niciun scandal de rasism".

12. În susținerea autosesizării au fost indicate următoarele link-uri, articole de presă:

- [link](#)

Sușținerile Federației Române de Fotbal

13. Prin e-mailul înregistrat la C.N.C.D. sub nr. 3255/29.04.2021, F.R.F. prin consilier juridic comunică că documentul solicitat (raportul de arbitraj întocmit de arbitrul central, domnul care a arbitrat partida desfășurată în data de 17.04.2021 între echipele Hermannstadt Sibiu și Chindia Târgoviște) nu se află în evidențele F.R.F.

14. Având în vedere faptul că meciul menționat s-a desfășurat în cadrul Campionatului național Liga 1, iar organizatorul acestei competiții este Liga Profesională de Fotbal, rapoartele de arbitraj ale meciurilor din această competiție se află în evidențele L.P.F., sens în care F.R.F.-ul precizează că C.N.C.D. trebuie să se adreseze acestui for fotbalistic.

Sușținerile reclamațiilor

Sușținerile primului reclamat

15. Prin punctul de vedere înregistrat la C.N.C.D. sub nr. 3340/06.05.2021, reclamatul, în calitate de jucător profesionist de fotbal în relație contractuală cu AFC Chindia Târgoviște, în baza contractului de activitate sportivă înregistrat sub nr. 850/20.08.2020 precizează următoarele:

- din cuprinsul autosesizării reiese faptul că aceasta are la bază exclusiv articole de presă și declarațiile părților preluate tot din presă, astfel că situația de fapt reală nu a fost adusă la cunoștința C.N.C.D., autosesizarea nu a fost motivată, conform art. 13 din Procedura adoptată prin Ordinul nr. 144/2008.
- Cu titlu prealabil, este de notorietate faptul că jurnaliștii, în redactarea materialelor de presă aleg unghiuri de abordare și subiecte ce pun accentul pe elemente de interes public de natură a atrage un număr cât mai mare de vizualizări a materialului jurnalistic, indiferent de canalul de comunicare pe care aceste materiale sunt lansate în spațiul public, în

consecință, în cazul de față, accentul s-a pus în presă pe cuvântul "rasism", deși din materialele ce vor fi atașate nu se poate proba o asemenea acuzație. De asemenea, s-au folosit termeni precum "gorilă", "maimuțoi", care nu au fost probați că s-ar fi vehiculat în cadrul incidentului.

- La data de 17.04.2021 s-a disputat partida de fotbal din etapa 1 Play-out a Campionatului Național Liga I din România, între AFC CHINDIA TÂRGOVIȘTE și HERMANNSTADT, partidă la care reclamatul s-a aflat în lotul lărgit, din cauza unei accidentări. După disputarea partidei, respectiv după fluierul de final al meciului, reclamatul precizează că s-a alăturat colegilor săi pentru a-i felicita pentru victoria obținută și pentru a se îndrepta apoi spre autocar. În acea circumstanță, l-a observat pe jucătorul echipei adverse, care, în meciurile disputate anterior, a efectuat în mai multe ocazii, atât la finalul unor partide câștigate de aceștia, cât și la unele faze de joc favorabile lor, un gest pe care l-a considerat ostentativ de bucurie și atribuire a meritelor, respectiv un gest pe care îl poate descrie ca o mișcare secvențială a mâinilor spre piept. Observându-l în preajma sa, reclamatul menționează că a încercat să imite gestul acestuia și l-a întrebat: "Nu te mai bați acum cu pumnii în piept? Nu ne mai provocă?" Ulterior, și-a continuat drumul către colegii săi și către autocar, deși i-a adresat mai multe injurii și chiar a avut o reacție cu tentă violentă, în sensul de a-l prinde de geacă, în zona pieptului și a-l împinge. (astfel cum rezultă din fotografia atașată). În filmarea expusă la interviul luat de Digi lui se vede momentul în care, la secunda 5:31 din interviu începe deplasarea spre reclamat, la 5:33 arată cu degetul spre acesta, arătând o atitudine nervoasă și vociferând, iar la 5:35 îl prinde de geacă și-l împinge, iar reclamatul pleacă spre autocar fără a riposta nici verbal, nici fizic, fără a înfățișa vreo atitudine ostilă, nervoasă, de provocare etc¹. Astfel, reclamatul consideră că atitudinea sa de a aplană acel conflict și de a nu riposta nici la injurii, nici la gesturile fizice făcute de împotriva sa este o dovadă de bună credință, de responsabilitate și fair-play, precum și de respect față de colegi, adversari și oficiali.
- Totodată, reclamatul consideră că din analiza materialelor prezentate în presă, dar și a interviurilor acordate de antrenorul Hermannstadt după meci și cel acordat de ulterior, reies următoarele elemente ale situației de fapt, care ajută la aflarea adevărului în prezenta cauză și pe care dorește să le expună și argumenta în cele ce urmează:
 - ✓ Incidentul ce formează obiectul cauzei a ajuns în atenția presei din inițiativa lui, în urma mesajului pe care acesta l-a transmis reporterului Digi Sport, mesaj reiterat de reporter în flash-interviul acordat de antrenorul Hermannstadt "nu a vrut să participe la flash-interviu, dar "ne-a rugat să discutăm despre acest aspect (ce s-a întâmplat)". Pe de altă parte, în interviul pe care l-a acordat ulterior Digi Sport, a afirmat faptul că nu își dorește să-i creeze o

imagine de rasist, ci doar ca incidentul să fie cercetat și soluționat de organismele jurisdicționale competente. Astfel, din punctul său de vedere, reclamatul apreciază că atitudinea acestuia nu este una consecventă și sinceră, deoarece, dacă și-ar fi dorit, într-adevăr, ca acest incident să se dezbată exclusiv în fața forurilor jurisdicționale ale federației, nu ar fi lansat subiectul în presă.

- ✓ În susținerea celor de mai sus, reclamatul adaugă că la întrebarea reporterului, antrenorul echipei Hermannstadt a relatat în flash interviu faptul că la momentul incidentului se afla în acea zonă, că l-a văzut pe acesta făcând niște gesturi, însă, când a fost întrebat concret de reporter dacă după părerea lui acele gesturi au fost rasiste, acesta a răspuns: *"Nu am auzit, spune că au fost"*, fără a putea să detalieze gesturile sau să redea afirmațiile acestuia, iar în alt pasaj din același interviu *"nu știi exact ce cuvinte s-au spus..."*.
- ✓ În interviul acordat de celor de la Digi Sport ulterior, acesta descrie incidentul, însă din această descriere ar rezulta mai multe aspecte: pe de o parte faptul că reclamatul ar fi afirmat *"Fă acum ca un maimuțoi"*, apoi revine și spune *"sau nu faci...ceva de genul"*, fapt ce arată că jucătorul nu mai poate reda exact cele afirmate de reclamat, probabil din cauza faptului că limba română nu îi este limbă maternă și este normal a-i fi mai greu a sesiza nuanțele specifice unui discurs în limba română, cumulat cu faptul că, după o înfrângere, probabil era supărat, fiind predispus la a percepe mai grav afirmația mea. Analizând ulterior incidentul, reclamatul consideră că este posibil ca pe moment să nu fi interpretat gestul așa cum a fost gândit de el, respectiv ca o replică la gesturile pe care el le face în mod normal față de jucători atunci când este o fază sau un rezultat în favoarea lui și de aceea să le fi perceput cu o cu totul altă conotație decât reclamatul ar fi intenționat să transmit. Chiar și în interviul acordat de acesta, reclamatul menționează că a observat că reporterul îl întreabă dacă a observat în România să se folosească astfel de cuvinte și față de persoane caucaziene, ceea ce arată clar faptul că nici presa nu a perceput acel cuvânt ca fiind rasial, iar el răspunde că în familia lui nu se folosesc astfel de cuvinte, ceea ce arată că nu a perceput corect nici sensul în care a fost întrebat de reporter. De asemenea, după ședința CDE, în care s-a analizat incidentul și s-au audiat toate persoanele prezente, a declarat că a înțeles că nu a fost vorba despre rasism, iar intenția reclamatului nu a fost de a-l jigni, de a aduce atingere demnității acestuia, astfel că reclamatul consideră că situația creată s-a lămurit pe deplin.
- ✓ Reclamatul dorește să reitereze faptul că nu a folosit acel apelativ, astfel cum a declarat și în presă, și în fața Comisiei de Disciplină și Etică F.R.F., în dosarul cu nr. 273/CDE/2021, dosar în care s-a judecat incidentul ce formează și obiectul prezentei cauze, moment în care a adresat întrebarea *"Acum nu te mai bați cu*

pumnii în piept?” și a gesticulat, ducând mâna stângă spre piept de 2 ori, fără a intenționa sau prevedea că atitudinea sa ar putea fi interpretată sau percepută cu conotație rasistă deoarece era strict o replică la gestul lui, o situație care se întâmplă frecvent între jucătorii a două echipe care dispută meciuri, indiferent de rasă, naționalitatea, etnia, culoarea acestora.

- ✓ Reclamatul adaugă că la data de 23.04.2021 a avut loc ședința Comisiei de Disciplină și Etică a FRF, în care au fost citați și audiați, în vederea soluționării dosarului înregistrat sub nr. 273/CDE/2021 alături de, arbitrul central, dl. și arbitrul de rezervă, dl.. Cauza a fost supusă analizei CDE a FRF cu privire la o posibilă abatere disciplinară ce are în vedere rasismul. În urma audierilor și cercetărilor efectuate, după analiza tuturor mijloacelor de probă învederate Comisiei, aceasta a decis, în unanimitate, în Hotărârea din 23.04.2021 (anexată) că nu se probează abaterea disciplinară prevăzută de art. 54 din RD privind rasismul și l-a sancționat pentru fapta disciplinară prevăzută de art. 50.1.a, respectiv incitarea la ură, violență și comportarea jignitoare. În cursul audierilor, dl., arbitrul de rezervă, care a asistat la incident și a transmis arbitrului central informațiile care au fost consemnate în raportul de arbitraj, a declarat că nu a perceput nici comentariile din tribună, nici gestul său de la finalul meciului ca având o tentă rasistă, că astfel de incidente sunt frecvente la meciurile de fotbal între jucători, declarație ce atestă faptul că nu putea fi asociat unui gest de rasism, câtă vreme nu se poate pune în discuție discriminarea.

16. Cu privire la situația de drept, reclamatul precizează că, raportat la prevederile art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, în cauza de față, nu se poate proba existența unei diferențieri, având în vedere declarația dată în fața Comisiei de disciplină de către arbitrul de rezervă, dl., incidentele relatate în presă, precum și numeroasele dosare înregistrate pe rolul Comisiei de Disciplină și Etică a F.R.F. din care rezultă fără echivoc faptul că astfel de incidente au loc cu o frecvență considerabilă în rândul jucătorilor de fotbal. Astfel, reclamatul este de părere că este de notorietate faptul că între jucători adversi apar mici conflicte, dispute, replici, indiferent de naționalitatea acestora, de rasă, etnie etc.

17. De asemenea, raportat la criteriul rasial, reclamatul amintește că, din probele administrate în fața CDE a FRF, nu a reieșit faptul că ar fi folosit termenul ”maimuțoi” relatat în presă, singura persoană care a declarat acest aspect fiind dl., care, sub presiunea jocului și a rezultatului defavorabil echipei sale, a perceput eronat, făcând această asociere nefondat. În ceea ce privește apelativul ”Tarzan”, reclamatul apreciază că nici acesta nu s-a dovedit a fi de natură rasială, același oficial declarând, în fața CDE a FRF că jucătorii, în tribune, au frecvent astfel de discuții, că nu l-a perceput ca fiind rasial și tocmai de aceea nu a urmat protocolul FRF ce presupune oprirea meciului și urmarea unei proceduri în 3 etape.

18. În ceea ce privește legătura de cauzalitate între presupusul act al diferențierii și apartenența la unul dintre criteriile prevăzute de lege, reclamatul menționează că acest

criteriu nu a avut nicio relevanță în atitudinea sa, cu atât mai puțin să fie unul determinant. Astfel, atât timp cât gestul său a fost o replică a unui gest specific activității fotbalistice, nu poate fi interpretat ca un gest de natură să producă o diferențiere, să aducă atingere unui drept personal nepatrimonial precum demnitatea sau onoarea.

19. În cauza de față, reclamatul apreciază că nu poate fi dovedit un tratament preferențial.

20. Prin raportare la art. 15 din O.G. nr. 137/2000, reclamatul precizează că nu sunt întrunite elementele constitutive și nu se probează latura subiectivă, respectiv intenția calificată prin scop nici în mod direct nici indirect.

21. Reclamatul consideră că din materialele apărute în presă și din declarațiile post incident reiese faptul că numai a perceput astfel gestul și afirmația sa, atât antrenorul, arbitrii cât și reporterii arătând prin remarcile lor că nu au perceput astfel atitudinea sa, iar din probele administrate se poate deduce cu ușurință faptul că intenția sa a fost de a răspunde la o atitudine pe care a avut-o în meciul tur, iar nu de a discrimina.

22. De asemenea, reclamatul indică faptul că nu poate fi stabilită legătura de cauzalitate, gestul și replicile sale neavând nicio legătură cu apartenența dlui la o rasă, ci cu calitatea de jucător de fotbal adversar și cu o situație creată pe terenul de joc în timpul desfășurării sezonului competițional.

23. Cu privire la modalitatea desfășurării ședinței de audiere, în contextul evoluției situației epidemiologice, reclamatul consideră că, în principiu, soluționarea speței se poate face în lipsă, având în vedere faptul că părțile au fost audiate în cadrul CDE a FRF și au avut posibilitatea de a transmite punctul de vedere către C.N.C.D., precum și probele de care înțeleg să se folosească.

24. În dovedirea celor expuse, reclamatul solicită admiterea mijloacelor de probă la care a făcut referire pe parcursul apărării și a următoarelor:

- Articole de presă ulterioare ședinței CDE din 23.04.2021;
- Procesul-verbal al ședinței Comisiei de Etică și Disciplină, în care s-au consemnat declarațiile arbitrilor, ale reclamatului, precum și ale lui și faptul că, în timpul ședinței toate aspectele cu privire la această faptă au fost lămurite, intervenind împăcarea părților, sens în care consideră oportună emiterea unei adrese prin care să se solicite Comisiei de Disciplină și Etică a FRF o copie a procesului-verbal, precum și punctul lor de vedere, în calitate de autoritate sportivă, cu privire la incident.

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

25. Prevederile legislative și jurisprudența relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

1. Constituția României:

- **Art. 1 Statul român:** *"(...) (3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor*

democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.

(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale. (...)”

- **Art. 4 Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni** ”(...) (2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.”

- **Art. 15 Universalitatea:** ”(1) Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.”

- **Art. 16 Egalitatea în drepturi:** ”(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”

- **Art. 41 Munca și protecția socială a muncii:** ”(1) Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă este liberă.

(2) Salariații au dreptul la măsuri de protecție socială. Acestea privesc securitatea și sănătatea salariaților, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege. (...)”

2. O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare:

- **art. 2 alin. 1:** ”Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

3. Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale:

- **Art. 10 Libertatea de exprimare** ”1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică

Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

2. *Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.*

- **Art. 14 Interzicerea discriminării:** *”Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”*

- **Art. 17 Interzicerea abuzului de drept:** *„Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”*

4. Declarația Universală a Drepturilor Omului:

- **Articolul 19:** *”Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspîndi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat.”*

5. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale atestă faptul că dreptul la

demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: *„Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al*

colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

6. Națiunile Unite - Dispozițiile relevante ale Pactului internațional din 1966 privind drepturile civile și politice (ICCPR) prevăd:

- **Articolul 19** „1. Orice persoană are dreptul să-și exprime opiniile fără să intervină.
2. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept include libertatea de a căuta, de a primi și de a transmite informații și idei de orice fel, indiferent de frontiere, pe cale orală, scrisă sau tipărită, sub formă de artă, sau prin orice alt mijloc de comunicare la alegerea sa.
3. Exercițarea drepturilor prevăzute la alineatul (2) din prezentul articol poartă cu sine sarcini și responsabilități speciale. Prin urmare, aceasta poate fi supusă anumitor restricții, însă acestea nu pot fi decât prevăzute de lege și sunt necesare:
(a) pentru respectarea drepturilor sau a reputației altora;
(b) pentru protecția securității naționale sau a ordinii publice (ordre public) sau a sănătății publice sau a moralității.”

7. Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor aprobată prin Ordinul Președintelui Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării nr. 144 din 11 aprilie 2008:

- **art. 13:** „Autosesizarea cu privire la orice situație, anunț sau eveniment, în privința cărora există indicii cu privire la existența unor fapte care presupun săvârșirea unei fapte de discriminare, poate fi inițiată de oricare membru al Colegiului director, prin întocmirea unei note de autosesizare, motivată.”

Principiile de analiză

26. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”. Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- *la situații egale trebuie să corespundă un **tratament egal**,*
- *la situații diferite, tratamentul juridic nu poate fi decât **diferit**. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”.*

27. Prin urmare, se poate vorbi de o posibilă **discriminare directă** în condițiile în care o persoană este tratată în mod nefavorabil, prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

28. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

29. Reținând în coroborare cu speța dedusă spre soluționare definiția discriminării, astfel cum este reglementată de articolul 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, Colegiul director se raportează, în ceea ce privește analiza unui act / a unei fapte care încalcă dreptul la un tratament egal, la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2 din O.G. nr. 137/2000. Astfel, pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2, alin. 1 *deosebirea, excluderea, restricția sau preferința* trebuie să aibă la bază unul dintre *criteriile* prevăzute de către art. 2, alin. 1 și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile*, dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior.

30. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare.

31. Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa, libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „*comportă îndatoriri și responsabilități*”.

32. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie să îndeplinească următoarele condiții, elemente care sunt analizate în ordinea care urmează:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin:
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, care trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

33. Prin urmare, eventuala limitare a dreptului la exprimare trebuie să fie expres prevăzută de lege (prevedere legală care, la rândul ei, trebuie să fie previzibilă și

accesibilă), să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și proporțională cu scopul urmărit².

34. Pentru o analiză completă, trebuie analizate punctual cerințele impuse de C.E.D.O., după cum urmează.

Ingerința să fie prevăzută de lege

35. Prima cerință, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

36. Cu toate acestea, Colegiul apreciază că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2 alin. (8) din O.G. nr. 137/2000 potrivit căruia *„prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la liberă exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”*.

Ingerința să urmărească un scop legitim

37. Raportat la a doua cerință, **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de categoria căreia îi aparțin (în speța de față naționalitatea / rasa acestora).

38. Protecția demnității unei persoane aparținând unei categorii de persoane, minorități sau chiar a unei comunități, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea demnității umane, ca drept constituțional protejat, conținutul declarației publice în discuție, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele prevăzute de art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată:

- ✓ un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic;
- ✓ ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de genul căruia îi aparține.

Necesitatea ingerinței

39. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare **este necesară într-o societate democratică**.

40. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” (*„pressing social need”*).

41. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar **autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere**.³

² Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801

³ Corneliu Bârsan, *Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole*, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.

42. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margină de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marja de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO⁴.

43. În scopul de a determina dacă afirmațiile reclamate drept discriminatorii, postarea și comentariile, obiect al prezentei sesizări, constituie element de incitare la ură, Colegiul director va examina: **obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul comentariilor, unde au fost postate comentariile.**

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare:

44. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu, dintre care le redăm pe cele ce urmează:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale;
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător;
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități;

Aplicarea principiilor la spetă

45. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra posibilei discriminări prin încălcarea tratamentului egal în ceea ce privește dreptul la demnitate pe criteriu rasial (persoane caucaziene), respectiv respectarea sau nu a limitei libertății de exprimare.

46. Concret, Colegiul reține spre analiză faptul că în data de 17.04.2021, în ziarul “Adevărul” a fost publicat un articol cu privire la un incident petrecut între doi jucători (membri ai echipelor de fotbal) cu ocazia desfășurării unui meci de fotbal între echipele Hermannstadt Sibiu și Chindia Târgoviște. Echipa de fotbal Chindia Târgoviște s-a impus cu scorul de 2-0. La finalul acestui meci, jucătorul echipei Hermannstadt, al doilea reclamat susține că a fost ținta rasismului jucătorului A.P. primul reclamat, acesta din urmă făcând parte din echipa câștigătoare a partidei de fotbal, Chindia Târgoviște.

47. Concret, la finele partidei de fotbal din etapa 1 Play-out a Campionatului Național Liga I din România, între AFC Chindia Târgoviște și HERMANNSTADT, partidă la care primul reclamat, (jucător la AFC Chindia Târgoviște) s-a aflat în lotul lărgit, din cauza unei accidentări, după fluierul de final al meciului, s-a alăturat colegilor săi pentru a-i felicita pentru victoria obținută și pentru a se îndrepta apoi spre autocar. În acea circumstanță, l-a observat pe jucătorul echipei adverse (HERMANNSTADT), , moment

⁴ Vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49.

în care a manifestat gestul de a se lovi secvențial în piept, cu adresarea întrebării: ”Nu te mai bați acum cu pumnii în piept? Nu ne mai provocă?”.

48. Colegiul mai reține că în cuprinsul articolului sunt redată declarațiile celor 2 părți implicate în cauză.

49. După disputarea partidei, respectiv după fluierul de final al meciului, reclamatul precizează că s-a alăturat colegilor săi pentru a-i felicita pentru victoria obținută și pentru a se îndrepta apoi spre autocar. În acea circumstanță, l-a observat pe jucătorul echipei adverse, care, în meciurile disputate anterior, a efectuat în mai multe ocazii, atât la finalul unor partide câștigate de aceștia, cât și la unele faze de joc favorabile lor, un gest pe care l-a considerat ostentativ de bucurie și atribuire a meritelor, respectiv un gest pe care îl poate descrie ca o mișcare secvențială a mâinilor spre piept. Observându-l în preajma sa, reclamatul menționează că a încercat să imite gestul acestuia și l-a întrebat: ”Nu te mai bați acum cu pumnii în piept? Nu ne mai provocă?” Ulterior, și-a continuat drumul către colegii săi și către autocar, deși i-a adresat mai multe injurii și chiar a avut o reacție cu tentă violentă, în sensul de a-l prinde de geacă, în zona pieptului și a-l împinge.

50. Colegiul ia act de probele depuse de primul reclamat odată cu expunerea punctului de vedere, respectiv:

- fotografia în care este surprinsă reacția celui de-al doilea reclamat care îl împinge pe primul reclamat. În filmarea expusă la interviul luat de Digi lui se vede momentul în care, la secunda 5:31 din interviu începe deplasarea spre reclamat, la 5:33 arată cu degetul spre acesta, arătând o atitudine nervoasă și vociferând, iar la 5:35 îl prinde de geacă și-l împinge, iar reclamatul pleacă spre autocar, fără a riposta⁵.
- Raportul Comisiei de Disciplină și Etică F.R.F., în dosarul cu nr. 273/CDE/2021, dosar în care s-a judecat incidentul ce formează și obiectul prezentei cauze, ocazie cu care au fost citate și audiate ambele părți implicate în incident, alături de, arbitrul central, dl. și arbitrul de rezervă, dl.. În urma audierilor și cercetărilor efectuate, după analiza tuturor mijloacelor de probă învederate Comisiei, aceasta a decis, sancționarea ambelor părți cu suspendare pentru 2 jocuri și penalitate sportivă în cuantum de 3000 lei.

51. De asemenea, Colegiul reține că în urma solicitării C.N.C.D. cu nr. de înregistrare 3008/19.04.2021 adresată Federației Române de Fotbal, prin răspunsul 3255/29.04.2021 se atestă faptul că a fost întocmit un raport de arbitraj întocmit de arbitrul central, domnul care a arbitrat partida desfășurată în data de 17.04.2021 între echipele Hermannstadt Sibiu și Chindia Târgoviște), document care însă nu se afla în evidențele F.R.F. și care nu a fost depus la dosar.

52. Prin urmare, Colegiul director ia act de apărarea reclamatului care face trimitere la raportul de arbitraj în care s-ar fi reținut discuțiile din cadrul audierilor, când dl., arbitrul de rezervă, care a asistat la incident și a transmis arbitrului central informațiile care au fost consemnate în raportul de arbitraj, ar fi declarat că nu a perceput nici comentariile din tribună, nici gestul reclamatului de la finalul meciului ca având o tentă rasistă, că astfel de incidente sunt frecvente la meciurile de fotbal între jucători.

53. Totodată, tot din probele depuse de reclamat, articole de presă, reiese că cei 2 jucători s-au împăcat în urma audierilor în fața Comisiei de Disciplină a F.R.F. în data de 23.04.2021.

54. **În drept**, examinând conținutul petiției și legislația în vigoare, Colegiul director urmează a analiza modul în care afirmațiile, gesturile primului reclamat ar fi putut aduce atingere demnității celui de-al doilea reclamat pe criteriu rasial, astfel cum prevede art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

55. Pe fond, Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea personală, analiza urmând să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, s-ar impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

56. Examinând articolul de presă ce a stat la baza notei de autosesizare precum și celelalte documente aflate la dosar, Colegiul director constată că nu pot fi reținute probe care să poată sta la baza constatării unui comportament denigrator din partea primului reclamat la adresa celui de-al doilea reclamat, pe criteriu rasial.

57. Colegiul director se bazează în decizia luată pe înscrisurile aflate la dosar din care rezultă că gestul și afirmația reclamatului percepute inițial de cel de-al doilea reclamat ca jignitoare (apreciere asupra căreia a revenit ulterior prin declarațiile oferite în presă, neputând reda cu exactitate cele afirmate de reclamat) nu au putut fi confirmate de antrenor sau de arbitrii.

58. În același timp, Colegiul reține în analiza cauzei și justificările oferite de primul reclamat cu privire la gestul de a se bate cu pumnii în piept (mișcare secvențială a mâinilor spre piept), acesta fiind de fapt un gest de imitație al gestului celui de-al doilea reclamat pe care l-ar fi efectuat în meciurile disputate anterior, atât la finalul unor partide câștigate de aceștia, cât și la unele faze de joc favorabile echipei din care făcea parte.

59. Colegiul ia act că prin apărarea oferită, primul reclamat a declarat că intenția sa a fost aceea de a răspunde la o atitudine pe care o afișează frecvent, fiind o replică la gesturile pe care acesta le face în mod normal față de jucători atunci când echipa în care joacă obține în timpul meciului un rezultat în favoarea lui.

60. Prin urmare, având în vedere reținerile și decizia Comisiei de Disciplină a F.R.F. de sancționare a ambilor jucători pentru incidentul din data de 17.04.2021 pentru comportament nepotrivit, precum și cu raportare la înscrisurile aflate la dosarul cauzei, Colegiul director urmează a clasa cauza în lipsa probelor, având în vedere faptul că nu pot fi reținute aspecte care să poată conduce la decizia fermă, fără echivoc, de constatare a unei fapte de discriminare astfel cum este prevăzută de art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Clasare în lipsa probelor;
2. Prezenta hotărâre se va comunica părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii: —

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CERASELA CLAUDIA – Membru

DIACONU ADRIAN – Membru

GRAMA HORIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Red.: C.J. și C.M.I.

Data redactării: 13.09.2022

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

